

## CO VYPLÝVÁ Z PRŮVODNÍHO SDĚLENÍ ČŠI ŠKOLÁM

1. Škola byla do testování zařazena rozhodnutím ČŠI

Nejde o dobrovolnou účast školy. Škola nebyla pozvána do výzkumu, ale byla zařazena do inspekčního zjišťování.

2. Testování je prezentováno jako test z českého jazyka a matematiky

Sdělení výslovně uvádí, že sledovanými oblastmi budou český jazyk a matematika. Škola, rodiče i žáci jsou vedeni k tomu, že jde o ověření výsledků vzdělávání v těchto dvou předmětech. Nikoli o sběr údajů o rodině, sociálním zázemí, domácnosti a duševním stavu dítěte.

3. Účast školy je výslovně povinná

Škola neměla běžnou možnost říct: „Do tohoto nejedeme.“ Bylo to postavené jako součást inspekční činnosti.

4. ČŠI se opírá o zákonné zmocnění

Sdělení uvádí, že zjišťování probíhá v režimu inspekční činnosti, tedy jako zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání. Tím ČŠI školám říká: nejde o dobrovolný projekt, ale o výkon zákonné působnosti inspekce.

5. Vyjmutí školy z testování je možné jen výjimečně

Dokument uvádí, že ředitel může požádat o vyjmutí školy pouze ve výjimečných případech.

6. Účastnit se mají všichni žáci daných ročníků

To znamená, že nejde o výběr jednotlivých žáků, dobrovolníky ani vzorek dětí, u kterých by rodiče mohli udělit informovaný souhlas. Testování se týká celých ročníků ve vybraných školách. Počítá se i s náhradními termíny. To posiluje závěr, že účast žáka není chápána jako dobrovolná.

7. Každý žák má řešit oba testy

Tedy český jazyk i matematiku. A právě u těchto testů jsou podle sdělení připojeny i další dotazníkové části.

8. Dotazník je ve sdělení zmíněn, ale pouze nenápadně a technicky

Ve sdělení se dotazníky objevují na několika místech:

- v poznámce pod čarou: „Součástí zjišťování budou dotazníky pro žáky (po každém testu), učitele i ředitele škol.“
- v části o realizaci: „Každý test i s úvodní instruktaží a krátkým dotazníkem žáka vyplňovaným po ukončení testu přímo v testovací aplikaci zabere nejvýše dvě navazující vyučovací hodiny.“
- dále se uvádí, že v systému InspIS DATA budou pro učitele a ředitele připraveny elektronické dotazníky a že jejich odpovědi budou při vyhodnocení výsledky a odpovědi žáků doplněny.

Ale nikde zde není uvedeno, na co se žákovský dotazník ptá.

9. Dokument neinformuje školy o citlivém obsahu žákovských dotazníků

Ve sdělení není výslovně uvedeno, že žáci budou odpovídat na otázky o:

- zaměstnání matky,
- vzdělání matky,
- zaměstnání otce,

- vzdělání otce,
  - tom, zda dítě matku nebo otce nemá,
  - počtu knih v domácnosti,
  - svém psychickém stavu za poslední dva týdny,
  - pocitech deprese, beznaděje, selhání,
  - myšlenkách, že by dítěti bylo lépe, kdyby nežilo nebo si nějak ublížilo.
- Škole je sděleno, že půjde o český jazyk, matematiku a krátký dotazník. Není jí sděleno, že dotazník půjde do rodinného zázemí a duševního zdraví dítěte.

#### 10. Dotazník je součástí testovací aplikace

Dokument říká, že žák vyplňuje krátký dotazník po ukončení testu přímo v testovací aplikaci.

Dotazník není oddělená dobrovolná aktivita. Je vložen přímo do systému, ve kterém dítě vykonává test z českého jazyka nebo matematiky. Pro dítě to fakticky splývá s testem.

11. Žák nemá z dokumentu žádnou zřetelnou informaci, že může dotazník odmítnout. V průvodním sdělení není uvedeno, že žák může odmítnout odpovídat na dotazníkové otázky.

Není tam napsáno, že žák může dotazník přeskočit.

Není tam napsáno, že žák může zvolit „nechci odpovídat“.

Není tam popsán žádný postup pro případ, že dítě nechce odpovídat na otázky o rodičích, rodině nebo svém duševním stavu.

12. Učitelé mají zajistit srovnatelné podmínky, ne dítě chránit před obsahem dotazníku. V části o realizaci se zdůrazňuje organizační stránka testování: rozdělení do skupin, určení termínu, zajištění učeben, harmonogram, přihlašování, vyhodnocení.

Dokument neobsahuje pokyn typu:

- jak reagovat, pokud dítě narazí na citlivou otázku,
- jak reagovat, pokud dítě nemá matku nebo otce,
- jak reagovat, pokud dítě sdělí duševní potíže,
- kdo vyhodnocuje odpověď na otázku o sebepoškození,
- kdo dítěti poskytne podporu.

Jinými slovy: dospělí ve škole mají zajistit průběh testu, ale nejsou vybaveni informací, že v testu budou citlivé položky.

#### 13. Výsledky a odpovědi se automaticky odesílají na databázový server ČŠI

V části o vyhodnocení stojí, že při připojení k internetu se výsledky žáků automaticky při ukončení testu odešlou na databázový server České školní inspekce. Tedy nejde o papír, který zůstane ve škole. Údaje odcházejí do systému ČŠI.

#### 14. Dokument počítá s výsledky za žáky, třídy i školy

Ve sdělení se uvádí, že školy budou mít v systému k dispozici výsledky za žáky, třídy a školy.

To znamená, že systém pracuje se strukturou, která není čistě anonymní ve smyslu „nikdo už neví, čí odpověď je čí“. Minimálně na úrovni školy existuje vazba mezi žákem, testem a výsledkem.

U doprovodných dotazníků je proto zcela legitimní požadovat jasné vysvětlení, zda a jak jsou odpovědi žáka spojitelné s konkrétním dítětem.

#### 15. Dokument pracuje s cílenou podporou žáků ohrožených studijním neúspěchem

V textu se uvádí, že analýzy výsledků zjišťování a poznatků z doprovodných dotazníkových šetření budou podkladem pro doporučení v oblasti cílené podpory škol a

žáků ohrožených studijním neúspěchem. To potvrzuje, že dotazníky nejsou nahodilá nepodstatná příloha. Jsou součástí vyhodnocení a mají sloužit k dalším závěrům a doporučením.

16. Přitom rodič není v tomto sdělení vůbec adresátem

Celé sdělení je určeno ředitelkám a ředitelům škol.

Není zde žádný vzor informace pro rodiče.

Není zde výslovný pokyn, že rodiče mají být předem informováni o obsahu žákovského dotazníku.

Není zde uvedeno, že rodiče mají být informováni, že dítě bude odpovídat na otázky o rodinném zázemí a duševním stavu.

17. ČŠI školy staví do povinné součinnosti, ale riziko důvěry nechává na nich

Sdělení je napsáno jako inspekční pokyn: škola byla zařazena, účast je povinná, žáci se účastní, testování proběhne v systému ČŠI, data se odešlou na server ČŠI.

Zdroj: <https://www.facebook.com/vasepravaveskole>